

WAŻNE

Organizatorzy przypominają o nadsyłaniu zgłoszeń uczestnictwa w 58. Zjeździe PTG, wraz z ewentualną deklaracją uczestnictwa w sesji terenowej, do dnia 31 października 2009, natomiast tekstów referatów do dnia 31 stycznia 2010 r. Wszelkie opłaty należy wnieść do dnia 31 marca 2010 r.

UWAGA: w przypadku rezygnacji z uczestnictwa w Zjeździe lub sesjach terenowych po 01.08.2010 r. zwrot wniesionych opłat będzie niemożliwy

Wpłaty należy dokonywać na konto:

ALIOR BANK Oddział Łódź 06 2490 0005 0000 4500 7054 9437

Nazwa odbiorcy: Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział w Łodzi

W tytule wpłaty należy wpisać: „58. Zjazd PTG – nazwisko i imię uczestnika”

Adres korespondencyjny:

Robert Wiluś

Instytut Geografii Miast i Turyzmu

ul. Kopcińskiego 31

90-142 Łódź (z dopiskiem 58. Zjazd PTG)

tel. (42) 635-45-55, (42) 635-45-83, fax. (42) 635-45-50

e-mail: zjazdptg@geo.uni.lodz.pl

Sesje jednodniowe w sobotę 11 września:

Rozwój przestrzenny i przemiany funkcjonalne Łodzi (70 zł)

Pogranicze ziemi łęczycko-sieradzkiej z Wielkopolską i Śląskiem (120 zł)

Wpływ wydobywania surowców na stan środowiska geograficznego na przykładzie Bełchatowa (70 zł)

Rogowską koleją wąskotorową (trasa Rogów – Biała Rawska). Problemy rozwoju lokalnego w województwie łódzkim. Przykład społeczności lokalnych w gminach położonych na trasie przejazdu (100 zł)

Krajobrazy wiejskie terenów nadpilicznych i Równiny Piotrkowskiej – ekologiczne aspekty współczesnych przemian użytkowania ziemi (70 zł)

Sesje jednodniowe w niedzielę 12 września:

Metropolia łódzka we współczesnym środowisku geograficznym (70 zł)

Szlakiem rewitalizacji w Łodzi (35 zł)

Księstwo Łowickie – przyroda – człowiek – kultura (60 zł)

Wpływ wydobywania surowców na stan środowiska geograficznego na przykładzie Uniejowa (70 zł)

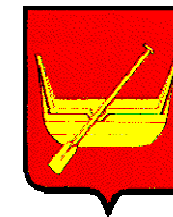
Sesja dwudniowa sobota-niedziela 11-12 września:

Walory przyrodnicze i kulturowe załęczańskiego łuku Warty (250 zł)

Opłata za sesję terenową obejmuje: koszt transportu, obiadu, ewentualnych biletów wstępu oraz noclegu w przypadku sesji 2-dniowej, płatne do 31 marca 2010.

Poszczególne sesje zostaną zrealizowane po zgłoszeniu się min. 30 osób.

Szczegółowy program poszczególnych sesji terenowych został zamieszczony na kolejnych stronach bieżącego komunikatu

Polskie Towarzystwo Geograficzne

Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Geograficznego
Wydział Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego
Urząd Miasta Łodzi

zapraszają na

58. Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego

zatytułowany

*Obszary metropolitalne we współczesnym
środowisku geograficznym*

Zjazd odbędzie się w Łodzi w dniach

08.09–12.09.2010 r.

Komunikat nr 2
Łódź, październik 2009 r.

Program sesji jednodniowych, sobota 11 września:

1. Rozwój przestrzenny i przemiany funkcjonalne Łodzi

Osoba prowadząca: Ewa Klima, koszt 70 zł.

- 8.30 – spotkanie przy Centrum Konferencyjnym (ul. Kopcińskiego 16/18)
- 9.00 – Plac Kościelny: spacer z Placu Kościelnego przez Plac Wolności do Manufaktury (wejście w podwórko na ul. Piotrkowskiej)
- 10.15 – wejście do „Muzeum Fabryki”
- 10.45 – 11.30 czas wolny
- 11.30 – przejście na Stary Cmentarz na ul. Ogrodowej
- 12.15 – przejazd na Dworzec Łódź Fabryczna (opcjonalnie wejście do EC 1)
- 13.00 – „Muzeum Martyrologii Radogoszcz” - wejście
- 14.00 – obiad Instytut Geografii (ul. Kopcińskiego 31)
- 15.00 – Księży Młyn, wejście do muzeum w willi Herbsta
- 17.30 – zakończenie przy Centrum Konferencyjnym (ul. Kopcińskiego 16/18)

2. Pogranicze ziemi łęczycko-sieradzkiej z Wielkopolską i Śląskiem

Osoby prowadzące: Marek Sobczyński, Robert Wiluś, koszt 120 zł, godz. 7.30-20.00

Wycieczka ogólnogeograficzna z nachyleniem na geografii społeczno-ekonomiczną, historyczną (osadnictwo), polityczną (byłe pogranicze) i turystyczną.

Trasa (ok. 315 km):

Łódź – Bolesławiec (dojazd przez Łask – Burzenin – Złoczew – Lututów – Czastary)
Bolesławiec – Byczyna – Zdziechowice – Gorzów Śląski – Jastrzygowice – Praszka –
Ożarów – Wieluń - Ruda – Toporów – Kamion
Kamion – Łódź (powrót przez Osjaków – Konopnicę – Widawę)

Proponowane punkty postojowe (stanowiska naukowe)

- Bolesławiec (była granica, młyn, zamek)
- Byczyna (stare miasto)
- Zdziechowice (poniemiecka wieś, browar, urządzenia regulacji Proсны, była granica)
- Gorzów Śląski (oglądanie panoramiczne)
- Nowe Więckowice (oglądanie panoramiczne)
- Jastrzygowice (była granica)
- Praszka (była granica, miasto)
- Ożarów (dwór)
- Grębień (kościół)
- Wieluń (stare miasto, muzeum)
- Ruda (kościół)
- Toporów (kościół)
- Kamion (układ osadniczy, stanowiska geomorfologiczne)
- Osjaków, Konopnica, Widawa (oglądanie panoramiczne)

3. Wpływ wydobycia surowców na stan środowiska geograficznego na przykładzie Bełchatowa

Osoba prowadząca: Anna Małgorzata Niżnik, koszt 70 zł.

I. Wprowadzenie w problematykę wycieczki

Odkrycie w latach 60. XX wieku bogatych złóż węgla brunatnego szacowanych na około 2 miliardy ton stało się podstawą decyzji o budowie Zespołu Górniczo-Energetycznego „Bełchatów”. W roku 1975 powołane zostały do życia firmy pod nazwą Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów” w budowie i Elektrownia „Bełchatów” w budowie.

Następne lata to czas jednego z bardziej spektakularnych w historii naszego kraju awansu gospodarczego, ekonomicznego i demograficznego Bełchatowa oraz regionu. W pobliżu geometrycznego środka Polski, nieopodal Łodzi, powstał prężny ośrodek gospodarczy, a Bełchatów, z małej kilkudziesięcioletniej miejscowości, przeobraził się w błyskawicznym tempie w miasto ponad 60-tysięczne. Kopalnia i elektrownia rozwinęły się równie w szybkim tempie. W 1980 roku wydobyto pierwsze tony węgla brunatnego, a w 1981 roku zsynchronizowano z siecią krajową pierwszy blok energetyczny i z „Bełchatowa” popłynęła najtańsza energia w Polsce. W 1988 roku kopalnia osiągnęła docelową moc wydobywcą 38,5 mln. ton węgla brunatnego rocznie (ponad 50% krajowego wydobycia), a elektrownia przekazała do eksploatacji ostatni blok energetyczny osiągając łączną moc 4 320 MW, co dało jej pierwszeństwo nie tylko w Polsce, ale i w Europie. W 1997 roku dokonano modernizacji elektrowni i jej moc została zwiększona do 4 440 MW, a roczna produkcja energii wynosi ok. 28 miliardów kWh, co stanowi około 20% produkcji rocznie.

Podczas eksploatacji złoża węgla brunatnego metodą odkrywkową powstają zmiany w środowisku naturalnym. Przekształceniu ulega powierzchnia terenu, zmieniają się stosunki hydrogeologiczne i hydrologiczne w zakresie wód podziemnych i powierzchniowych. Skala oddziaływań jest jednak znacznie mniejsza niż wynika to z prognoz i obiegowych opinii. Działania kopalni w zakresie ochrony środowiska koncentrują się na kilku płaszczyznach: ochrona wód, ochrona gruntów, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. Ekologiczne działania elektrowni dotyczą m.in. ochrony powietrza atmosferycznego (ograniczenie emisji pyłów, emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu) i składowania odpadów paleniskowych. Działania podejmowane na rzecz ochrony środowiska przyniosły trwałą poprawę jego stanu w porównaniu do początku lat 90. XX wieku i skreślenie obu firm z tzw. „Listy 80” – wykazu zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska naturalnego w naszym kraju.

W 2002 roku rozpoczęto prace w Polu „Szczerców”, zaś rok później powołano do życia spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością „Elbis” (od 1996 roku Elektrownia „Bełchatów II” Sp. z o.o.) celem budowy bloku energetycznego o mocy 833 MW. Od 2004 roku obie firmy wchodziły w skład Spółki Celowej BOT Górnictwo i Energetyka S.A.

II. Program wycieczki

1. Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów”: budowa geologiczna, złoża, odwodnienie złoża, odkrywka Bełchatów, zwałowisko zewnętrzne (Góra Kamięńsk), zwałowisko wewnętrzne we wsi Piaski, zagrożenia naturalne dla kopalni i stosowane sposoby ochrony przed zagrożeniami;

2. Pole „Szczerców”: budowa geologiczna złoża, odwadnianie złoża, tymczasowe zwałowisko zewnętrzne;

3. Zagrożenia środowiska i sposoby ich ograniczenia w otoczeniu Kopalni „Bełchatów”: ochrona wód, ochrona gruntów – odszkodowania, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i Pola „Szczerców”: rekultywacja podstawowa i tymczasowa obudowa biologiczna;

4. Elektrownia „Bełchatów”: budowa elektrowni w Rogowcu, budowa pierwszych w Polsce instalacji odsiarczania spalin, funkcjonowanie i rola na krajowym rynku energii;

5. Elektrownia „Bełchatów II” (od 2003 r. „Elbis” Sp. z o.o.): budowa największego bloku energetycznego w Polsce o mocy 833 MW;

6. Zagrożenia środowiska i sposoby ich ograniczenia w Elektrowni „Bełchatów” ochrona powietrza atmosferycznego: ograniczenie emisji pyłów, składowiska odpadów paleniskowych, ograniczenie emisji dwutlenku siarki, ograniczenie emisji tlenków azotu;

7. Kleszczów – najzamożniejsza gmina wiejska w Polsce. Na terenie gminy są zlokalizowane kopalnia, elektrownia, jak i zakłady produkujące taśmociągi. Wraz z pojawieniem się największych firm przemysłowych kraju w Kleszczowie znalazły swoją lokalizację banki, usługi oświatowe, kulturalne, gastronomiczne i hotelarskie. Kleszczów dzięki swojej atrakcyjności dla inwestorów stał się siedzibą Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Fizjonomia Kleszczowa w dużym stopniu przypomina miasto, a jego mieszkańcy w większości prowadzą typowo miejski styl życia.

8. Wawrzkowizna i Góra Kamieński

Ośrodek Sportu i Rekreacji Wawrzkowizna. Walory położenia wśród lasów nad zbiornikiem wodnym, pięknie zagospodarowany teren i bliskość Bełchatowa (7 km) sprawiły, że ośrodek ten jest obiektem o wybitnych walorach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Miejsce wypoczynku urlopowego dla rodzin, szczególnie z dziećmi, z uwagi na liczne atrakcje, tj.: zjeżdżalnię wodną, plażę, kąpielisko, mini-zoo, korty tenisowe, tereny do jazdy konnej, boiska do gry w piłkę.

Ośrodek Sportu i Rekreacji Góra Kamieński. Położony na północnym zboczu zwałowiska zewnętrznego Pola „Bełchatów” – najwyższym wzniesieniu w centralnej Polsce (397,8 m n.p.m.). Stok narciarski z kolejką linową i wyciągiem orczykowym. Trasy rowerowe. Zaplecze hotelarsko-gastronomiczne. Atrakcyjne miejsce aktywnego wypoczynku przez cały rok mieszkańców Bełchatowa, a także środkowej Polski.

Wawrzkowizna i Góra Kamieński to doskonałe przykłady, jak można wykorzystać i zagospodarować teren położony w pobliżu kopalni i elektrowni.

9. Bełchatów – miasto o najwyższym wskaźniku (sześciokrotnym) przyrostu liczby ludności w okresie minionego trzydziestolecia, „stolica” Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego. Położony w południowej części woj. łódzkiego w odległości 15 km na północ od kopalni węgla brunatnego. Powierzchnia miasta wzrosła ponad 2,5 krotnie. Zmiana granic i powiększenie obszaru miasta podyktowane było koniecznością racjonalnej rozbudowy tego ośrodka. W granicach miasta znalazły się Grocholice – stare osiedle, które zachowało swój dawny układ przestrzenny o regularnym kształcie i szachownicowym układzie ulic, z rynkiem pośrodku. W planie układu przestrzennego Bełchatowa wyraźnie wydzielają się zwarte koncentracje zabudowy, a wśród nich nowe osiedla mieszkaniowe. Bełchatów zostaje połączony linią kolejową z Piotrkowem Trybunalskim, wybudowano oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną, a także sieć gazową

i grzewczą (magistrala ciepła z Elektrowni „Bełchatów”). Dzisiejszy Bełchatów posiada dobrze rozwinięty sektor usług. Rozwój usług IV sektora stawia Bełchatów w szeregu dobrze rozwiniętych miast powiatowych średniej wielkości w środkowej Polsce, z poważną ofertą dla inwestorów.

III. Trasa wycieczki (w nawiasie podano odwiedzane stanowiska)

Łódź – Pabianice – Wadlew – Drużbice – Bełchatów – Biłgoraj (składowisko popiołu i żużla „Lubień”) – Kamieński (zwałowisko zewnętrzne, składowisko gipsów z odsiarczania spalin) – Kamieński (Góra Kamieński - ośrodek sportu i rekreacji) – Kleszczów (najzamożniejsza gmina wiejska w Polsce, Kopalnia Węgla Brunatnego „Bełchatów” i zwałowisko wewnętrzne) – Chabielice (Pole „Szczerców”, składowiska kopalni towarzyszących) – Rogowiec (składowisko węgla, Elektrownia „Bełchatów” i budowa nowego bloku) – Wawrzkowizna (ośrodek sportu i rekreacji) – Bełchatów „stolica” Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego.

Wyjazd godz. 8.00, powrót godz. 18.00.

4. Rogowską koleją wąskotorową (trasa Rogów – Biała Rawska). Problemy rozwoju lokalnego w województwie łódzkim. Przykład społeczności lokalnych w gminach położonych na trasie przejazdu

Osoba prowadząca: Marcin Wójcik, koszt 100 zł.

W trakcie wycieczki zaprezentowane zostaną:

- geneza i współczesne funkcjonowanie kolei wąskotorowej;
- najważniejsze walory krajobrazu przyrodniczego i kulturowego w miejscowościach położonych wzdłuż trasy;
- problemy rozwoju lokalnego na tle regionalnej struktury społeczno-gospodarczej;
- najważniejsze skutki transformacji społeczno-gospodarczej dla wsi i miast położonych wzdłuż trasy przejazdu.

Trasa:

Rogów - w miejscowości znajdują się dwie stacje: mniejsza Rogów Osobowy Wąskotorowy, oraz większa (największa na całej linii) Rogów Towarowy Wąskotorowy z zabytkowymi budynkami oraz bogatą ekspozycją zabytkowego taboru.

Stanowisko 1: Zabytkowy tabor kolejki wąskotorowej; działalność Fundacji Polskich Kolei Wąskotorowych; specyfika przyrodnicza i społeczno-gospodarcza Rogowa i okolic; przykłady lokalnych działań w Powiecie Brzezińskim.

----- przejazd Jeżów – Białynin -----

Głuchów – wieś o zabytkowym układzie przestrzennym założona na skrzyżowaniu dawnych traktów z Łęczycy do Rawy Mazowieckiej i z Piotrkowa Trybunalskiego do Skierniewic.

Stanowisko 2: Dziedzictwo kulturowe Głuchowa (m.in. późnobarokowy kościół pw. św. Wacława), specyfika kulturowo-osadnicza Księstwa Łowickiego, przykłady lokalnych działań w Powiecie Skierniewickim; geneza rzeźby okolic Rawy Mazowieckiej (stanowisko pomiędzy Głuchowem a Boguszycami).

----- przejazd Złota – Zawady -----

Boguszyce – wieś z unikatowym na skalę europejską drewnianym kościołem pw. św. Stanisława Biskupa, jeden z najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej (XVI w).

Stanowisko 3. Dziedzictwo kulturowe Boguszyce (proces odnowy obiektów historycznych na przykładzie XVI w. kościoła pw. św. Stanisława).

Rawa Mazowiecka – miasto powiatowe, ośrodek usługowy i przemysłowy, stolica d. Księstwa Rawskiego z licznymi obiektami historycznymi (m.in. dawny zespół klasztorny jezuitów, zamek książąt mazowieckich).

Stanowisko 4: Dziedzictwo kulturowe Rawy Maz., transformacja społeczno-gospodarcza miasta, przykłady lokalnych działań w Powiecie Rawskim, OBIAD.

----- przejazd Podskarbice Szlacheckie* - Annosław - Regnów - Pągów** ----

Biała Rawska – ostatnia stacja Kolei Rogowskiej, jeden ze starszych ośrodków osadniczych na Mazowszu,

*; ** na przystankach Podskarbice i Pągów planowane są dwie krótkie sesje, ich realizacja uzależniona jest od czasu (ewentualne opóźnienia) oraz pogody. Problematyka sesji będzie obejmować omówienie transformacji wsi i rolnictwa w strefie peryferyjnej województwa łódzkiego.

Droga powrotna: na stacji Jeżów przy sprzyjającej pogodzie planowane jest ognisko.

Czas trwania wycieczki ok. 11 godzin, planowany powrót g. 20.30.

5. Krajobrazy wiejskie terenów nadpilicznych i Równiny Piotrkowskiej – ekologiczne aspekty współczesnych przemian użytkowania ziemi

Osoba prowadząca: Stanisław Krysiak, koszt 70 zł.

Trasa: Łódź – Sulejów – Łęg Ręczyński – Bąkowa Góra – Kuźnica Żerechowska (zbiornik retencyjny „Cieszanowice” na Luciąży) – Góra Kamieńsk – Łódź (ok. 221 km)

Sulejów – zwrócenie uwagi na przemiany krajobrazu w związane z rozwojem funkcji rekreacyjnych oraz zaprzestaniem eksploatacji wapieni górnourajskich.

Łęg Ręczyński – ekologiczne aspekty zmian w użytkowaniu terasy zalewowej i nadzalewowej doliny Pilicy w rejonach występowania osadnictwa letniskowego oraz postępującego zanikania użytkowania rolniczego.

Bąkowa Góra (punkt widokowy na Pasma Przedborsko-Małoskoskie) – próba kompleksowego spojrzenia na związki między elementami środowiska przyrodniczego synkliny Bąkowej Góry, współczesne przekształcenia krajobrazów intensywnie użytkowanych rolniczo, spacer w sąsiedztwie ruin średniowiecznego dworu obronnego i dworu Małachowskich z 2 połowy XVII w.

Kuźnica Żerechowska (Zbiornik retencyjny „Cieszanowice” na Luciąży) – zmiany krajobrazu związane z rozwojem użytkowania rekreacyjnego na terenach otaczających zbiornik wodny po 12 latach jego funkcjonowania. Wymiana poglądów i spostrzeżeń uczestników sesji, dotyczących współczesnych przemian krajobrazów wiejskich przeprowadzona w polowych warunkach baru „Przystań”. Obiad.

Góra Kamieńsk (zwałowisko zewnętrzne KWB „Bełchatów” 395 m n.p.m.) - wjazd i zjazd czteroosobową krzesłową koleją linową. Wielkoobszarowe przekształcenia krajobrazu

związane z odkrywkową eksploatacją węgla brunatnego. Zwałowisko zewnętrzne przykład rekultywacji terenów górniczych i powstania nowych warunków środowiskowych sprzyjających energetyce wiatrowej, użytkowaniu leśnemu i sportowo-rekreacyjnemu.

Powrót do Łodzi.

Program sesji jednodniowych, niedziela 12 września:

1. Metropolia łódzka we współczesnym środowisku geograficznym

Osoby prowadzące: Anna Majchrowska, Anita Wolaniuk, koszt 70 zł

Trasa (ok. 120 km):

Łódź, dolina Łódki – od osady rolniczej do metropolii przemysłowej;

Las Łagiewnicki – największy europejski las w granicach administracyjnych miasta;

Węzeł autostrad w Strykowie i jego zaplecze;

Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich;

Nowosolna – osada fryderycjańska w granicach metropolii;

Andrzejów, Wiśniowa Góra – współczesne procesy urbanizacyjne;

Rzgów – „centrum mody?”.

Czas trwania sesji: od godz. 9.00 do godzin popołudniowych.

Wyjazd: Centrum Konferencyjne UŁ, ul. Kopcińskiego 16/18.

Przyjazd: a. Dworzec PKP Łódź Kaliska, b. Collegium Geographicum.

2. Szlakiem rewitalizacji w Łodzi

Osoba prowadząca: Wojciech Michalski, koszt 35 zł (uczestnicy ponoszą tylko koszt obiadu, pozostałe koszty pokrywa Urząd Miasta Łodzi).

W trakcie wycieczki zaprezentowane będą wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Łodzi. Planowany czas ok. 4-5 godz.

Program:

Skansen Miejskiej Architektury Drewnianej wraz z Centralnym Muzeum Włókiennictwa,

Wybrane zrewitalizowane obiekty Politechniki Łódzkiej,

Lofty na Księżym Młynie oraz domy rodzinne,

Obszar projektu rewitalizacji EC1 oraz projekt Specjalnej Strefy Sztuki.

Obiad

Manufaktura, w tym Muzeum Fabryki

3. Księstwo Łowickie – przyroda – człowiek – kultura

Osoba prowadząca: Sławomir Kobjek, koszt 60 zł.

Trasa (176 km), wyjazd – godz. 8.00 z Łodzi

Teolin – stanowisko 1 – wprowadzenie w problematykę wycieczki, prezentacja trasy, tło przyrodnicze – główne rysy ukształtowania powierzchni regionu łódzkiego: od „wyżyny” do pradoliny.

Teolin – Lipiny – Moskwa – Jaroszek – Buczek – Janinów – Sierznia – Stryków – Bratoszewice – Głowno – Domaniewice (31 km)

Domaniewice – stanowisko 2 – strefa przejściowa – między obszarem pradoliny warszawsko – berlińskiej, a Wzniesieniami Łódzkimi, rzeźba glacialna w pradolinie. Gospodarka stawowa w pradolinie – Jezioro Okręt i Rydwan. Sanktuarium Matki Boskiej Domaniewickiej – jedyny przykład manieryzmu w architekturze regionu łódzkiego.

Domaniewice – Rogóźno – Lisewice – Chruslin – Bocheń – Łowicz (25 km)

Łowicz – stanowisko 3 – historia i zabytki miasta – spacer między rynkami. Łowicz, siedziba arcybiskupów gnieźnieńskich i stolica „księstwa łowickiego” – przykład lokalnego centrum administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego. Ruiny zamku łowickiego.

Łowicz – Maurzyce (7 km)

Maurzyce – stanowisko 4 – skansen kultura ludowa ziemi łowickiej – zwiedzanie skansenu, łowicka kultura ludowa. Obiad w skansenie. Dolina Słudwi, problem antropopresji w obszarach dolinnych środkowej Polski na przykładzie doliny Słudwi i Bzury. Zabytkowy most na Słudwi.

Maurzyce – Łowicz – Arkadia (14 km).

Arkadia – stanowisko 5 (opcjonalnie) – park romantyczny z końca XVIII w. – zwiedzanie.

Arkadia – Nieborów – Bełchów – Mokra – Skierniewice – Budy Grabskie (25 km).

Budy Grabskie – stanowisko 6 – Dolina Rawki – Rezerwat Rawka – ostoja bobrów. Puszcza Bolimowska. Środowisko Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.

Budy Grabskie – Skierniewice – Dąbrowice – Słupia – Jeźów – Rogów – Brzeziny – Nowosolna – Łódź (62 km)

Czas trwania wycieczki – ok. 12h, orientacyjna godzina powrotu do Łodzi godz. 20.00

4. Wpływ wydobycia surowców na stan środowiska geograficznego na przykładzie

Uniejowa

Osoba prowadząca: Karolina Smętkiewicz, koszt 70 zł.

Podczas proponowanej sesji terenowej zostanie przedstawione miasto Uniejów, jako przykład miejscowości, która od kilku lat przeżywa dynamiczny rozwój dzięki wykorzystaniu zasobów wód i energii geotermalnej.

Uniejów jest niewielkim miastem gminnym (3 tys. mieszkańców), położonym nad rzeką Wartą, w północno-zachodniej części województwa łódzkiego (powiat poddębicki). Miejscowość ta zaliczana jest do jednych z najstarszych miast w Polsce (osada istniała prawdopodobnie już w XI w., prawa miejskie otrzymała ok. 1290 r.). Śladami dawnej świetności miasta są: XIV-to wieczny gotycki zamek (dawna siedziba arcybiskupów gnieźnieńskich), otoczony XIX-to wiecznym parkiem, gotycki kościół parafialny z połowy XIV w. oraz neobarokowa dzwonnica z początku XX-go wieku.

Uniejów może doskonale służyć za przykład umiejętnego połączenia walorów kulturowych w postaci bogatej historii miasta z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, jakimi są wody geotermalne. Połączenie przeszłości z perspektywicznym spojrzeniem w przyszłość gwarantuje atrakcyjny rozwój miasta głównie w aspekcie turystycznym i edukacyjnym, zaś wykorzystanie odnawialnego źródła energii – energii geotermalnej przyczynia się znacząco do ochrony środowiska przyrodniczego.

Szansa na wszechstronne wykorzystanie wód geotermalnych w Uniejowie pojawiła się wraz z odkryciem i rozpoznaniem ich zasobów – pod koniec lat siedemdziesiątych XX w., a w konsekwencji wraz z wykonaniem trzech otworów hydrogeologicznych (lata 90.) i z zapoczątkowaniem eksploatacji surowca (rok 2001). Wody geotermalne w Uniejowie, charakteryzujące się temperaturą ok. 68-70°C i niską mineralizacją 8 g/dm³ wykorzystywane są do celów grzewczych, leczniczych (balneologicznych), rekreacyjnych i do podgrzewania gruntów, a w niedalekiej przyszłości także do wytwarzania energii elektrycznej (w pierwszej w Polsce elektrowni hybrydowej łączącej energię geotermalną i energię z biomasy).

Wykorzystanie wód geotermalnych w Uniejowie przyczynia się od kilku lat do dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta głównie w kierunku turystyki uzdrowiskowej opartej o zastosowanie wód termalnych w balneologii i rekreacji. Miasto odznacza się dobrymi warunkami klimatycznymi, a uniejowskie wody termalne otrzymały odpowiednią dokumentację potwierdzającą ich właściwości lecznicze. Są to ważne przesłanki do tego, aby Uniejów w bliskiej przyszłości mógł zostać zakwalifikowany jako miejscowość uzdrowiskowa.

Wydobycie i zastosowanie wód geotermalnych do różnych celów wpływa także bardzo pozytywnie na wizerunek miasta, co przejawia się m.in. w rozwoju infrastruktury głównie turystycznej. Powstają różne inwestycje i obiekty zwiększające atrakcyjność turystyczną miasta i regionu, takie jak np. termalny kompleks basenowy „Termy Uniejów”, historyczny kompleks edukacyjno-rekreacyjny „Wrota Czasu” czy fontanny geotermalne. Konsekwencją rozwoju gospodarczego miasta jest coraz bardziej pozytywne postrzeganie miejscowości przez mieszkańców, turystów i inwestorów, co z kolei przynosi miastu i gminie wymierne korzyści gospodarcze.

Program (trasa Łódź – Uniejów – Łódź ok. 150 km, wyjazd z Łodzi o godz. 8.00, powrót ok. godz. 19.15):

Zakład geotermalny „Geotermia Uniejów” Sp. z o.o., ul. Kościelnicza 44 (zaproszony gość – Prezes Spółki „Geotermia Uniejów”, mgr inż. Jacek Kurpik)

Zwiedzanie terenu zakładu geotermalnego: odwiert produkcyjny PIG/AGH-2 oraz budynek ciepłowni geotermalnej i ciepłowni na biomasę

Zwiedzanie budynku – siedziby spółki „Geotermia Uniejów”: zwiedzanie gabinetów balneologicznych oraz zapoznanie się z ofertą leczniczo-kosmetyczną zakładu

Przedstawienie planów rozwoju inwestycji geotermalnych w Uniejowie, m.in. projekt elektrowni hybrydowej (geotermia i biomasę)

Rynek w Uniejowie (zaproszony gość – Burmistrz Miasta i Gminy Uniejów, mgr Józef Kaczmarek)

Fontanna z wodą geotermalną

XIV-to wieczna gotycka kolegiata pw. Wniebowzięcia NMP (relikwie i XVII-to wieczny sarkofag bł. Bogumiła)

Neobarokowa wieża kościelna z 1901 r.

Dawna plebania z XIX w.

Dolina rzeki Warty, termalny kompleks rekreacyjny „Termy Uniejów” oraz historyczny, edukacyjno-rekreacyjny kompleks „Wrota Czasu – Castrum Antiquum” (zaproszony gość – Prezes Spółki „Termy Uniejów” mgr Marcin Pamfil)

Fontanna z wodą geotermalną – armaty

Dolina rzeki Warty – rozwój infrastruktury turystycznej (baza gastronomiczna, rekreacyjna, sportowa: boisko piłkarskie oraz spływy kajakowe Wartą, wydarzenia kulturalne, festiwale, planowane inwestycje)

Fontanna z wodą geotermalną – bale drewniane

Termalny kompleks rekreacyjny „Termy Uniejów”

Kompleks edukacyjno-turystyczno-rekreacyjny „Wrota Czasu – Castrum Antiquum”

Zamek i park w Uniejowie

XIV-wieczny gotycki zamek (tablica upamiętniająca 700-lecie nadania praw miejskich, dziedziniec, taras z widokiem na park, muzealne pomieszczenia zamkowe, wieża)

Park (ścieżka przyrodnicza, budowany ośrodek rehabilitacyjny, aleja grabowa)

Program sesji dwudniowej, sobota-niedziela 11-12 września:

1. *Walory przyrodnicze i kulturowe załęczańskiego łuku Warty*

Osoba prowadząca: Elżbieta Papińska, koszt 250 zł

Dzień 1:

Łódź – Wieluń – Ruda – Kamion – Przywóz – Łaszew Rządowy – Dietrzniki – Załęcze Wielkie (obiad, zakwaterowanie) – Rezerwat „Węże” na Górze Zelce – Bobrowniki kamieniołom Raciszyn (lub Lisowice) – Załęcze Wielkie (kolacja, ognisko).

Proponowane stanowiska:

Ruda - jedna z najstarszych wsi ziemi wieluńskiej. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z Kroniki Galla Anonima z 1106 r. Bulla gnieźnieńska z 1136 r. wymienia Rudę jako jedną z kasztelanii obok m.in. Gniezna i Kalisza. W średniowieczu Ruda była miastem i do końca XIII w. była jednym z ważniejszych ośrodków życia politycznego i gospodarczego, oraz administracji kościelnej.

Kamion – przełom doliny Warty pod Kamionem; problematyka związana z ochroną środowiska (Załęczański Park Krajobrazowy) i zagospodarowaniem turystycznym.

Przywóz – stanowisko archeologiczne „Kurhany Książęce” z II - III w n.e.

Łaszew Rządowy – zabytki architektury sakralnej: kościół drewniany typu wieluńskiego z pierwszej połowy XVI w.

Załęcze Wielkie – terenowa baza edukacji ekologicznej „nadwarciański Gród”

Rezerwat przyrodniczo-geologiczny „Węże” na Górze Zelce – budowa geologiczna i rzeźba Załęczańskiego Parku Krajobrazowego; szata roślinna ZPK; problematyka ochrony środowiska, konfliktu funkcji przyrodniczych i gospodarczych.

Pomnik przyrody „Żabi Staw” – ciekawie położony zbiornik wody stojącej, z osobliwościami flory i fauny.

Pomnik przyrody „Góra Świętej Genowefy” – ostaniec meandrowy na prawym brzegu Warty. Najwyższa skała wapienna na terenie ZPK z murawą naskalną i rzadkimi gatunkami roślin.

Kamieniołom Lisowice lub Raciszyn – problematyka eksploatacji surowców; skamieniałości fauny mezozoicznej

Dzień 2:

Załęcze Wielkie (śniadanie) – Grąbień – Popowice – Ożarów – Kałuże – Załęcze Wielkie (obiad) – Łódź

Proponowane stanowiska:

Grąbień i Popowice - zabytki architektury sakralnej: kościołki typu wieluńskiego.

Ożarów – Muzeum Wnętrz Dworskich.

Kałuże – wypływy wód naporowych na powierzchnię uwarunkowanych budową geologiczną.

Powrót do Łodzi około godz.17